

вечерта и си правят Дядовден. Въпреки че това е по-нов празник, циганите/ ромите го възприемат като традиционен. „През диня е Бабинден, вечерта прайми Дядовден. Ядем, пием, такава ѝ традицията през нас” (Съботинова 2009: 352).

Женски празник, характерен за циганите/ ромите от кв. Факултета в София, е *Мая*. Празнуват го на 14 май. Участват само жени и млади момичета, а обредът е за гадаене и предсказване за бъдещето. Предварително се уговарят участничките и ролите. Предният ден две от жените вземат бакърче, украсяват го с цветя, преди изгрев слънце го пълнят с „мълчана”²⁷ вода от три чешми. В късния следобед събират предметите, покриват го с кърпа за глава и при залез слънце го оставят в определения двор да пренощува. Слага се така, че „звездите трябва да го виждат” и го знаят само тези две жени.

На празника след обяд се събират всички, които са пуснали свой предмет в котлето. Закичват главите си с цветя, а на кръста си слагат колани от върбови клонки. Основното действащо лице в ритуала е малко момиче, сакрално чисто – до 10-тина годишно.

Преди започване се изпяват песни, специални за празника и не се играе. След това момичето вади един по един сложените в котлето предмети, не го показва преди някоя от жените да каже наричането. Не се казва нещо неприятно, грубо, неприлично. Казаното се запомня и често се сравнява късметът от миналата *Мая*.

Когато се извадят всичките предмети възрастна жена в извънфертилна възраст се облича като булка (задължително с шалвари). Избира се такава жена, която няма да има разпавии със семейството си, заради това, което прави. Мъжът ѝ няма да ѝ се кара “защото мъжете не разбират смисъла на това, което се прави и го приемат на сериозно”. Започва да се търкаля по земята – за здравето на събралите се. Те я наобикалят и я гледат, смеят се, подхвърлят майтапи и шеги. След това играе кючек, хоро, разказва вицове. Тук всичко може да се говори, но без неприлични неща, защото има момичета. Някоя жена не бива да се сърди след като е дошла на празника. Той продължава до вечерта.

Тъй като *Мая* е за жените, на този ден мъжете проявяват уважение към тях. Оставят ги да се веселят, а домакинът на къщата не присъства (Студии романи 1995: 121-123).

Жените, даващи живот и осигуряващи продължението на рода, участват и в обреди, свързани с женската инициация и привличане на плодородието.

Лазаровден се отбелязва в събота, една седмица преди Великден. И докато коледуването е израз на мъжката инициация, то *Лазаровден* е

²⁷ Когато се налива водата и се занася до местопредназначенето, всички присъстващи мълчат.